

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ КОЛЕДЖ ТУРИЗМУ ТА
ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА**

**Затверджую
Голова приймальної комісії
_____ А.Т. Матвієнко
«__» _____ 2018 р.**

**ПРОГРАМА
вступних випробувань у формі усної співбесіди**

з «Історії України»

для вступників на основі базової загальної середньої освіти

**Розглянуто та схвалено на засіданні
предметної екзаменаційної комісії
Протокол № від
Голова предметної комісії _____**

Київ - 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму співбесіди з історії України 2018 р. розроблено з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти та чинної програми «Історія України. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів».

До програми співбесіди внесено вимоги, ідентичні вимогам до рівня базової загальноосвітньої підготовки з історії України. Програма співбесіди сформована за відповідними тематично-змістовими розділами навчального матеріалу курсу «Історія України».

Вступники, що проходять співбесіду повинні

ЗНАТИ:

Різні точки зору на проблеми походження слов'ян, заснування Київської держави. У чому проявилися особливості феодалізму Київської Русі.

Фактори, які сприяли централізації й роздробленню руських земель.

Яку роль відіграло православ'я у духовному і політичному житті слов'янського світу.

Який вплив на економічні й соціальні відносини у Київській Русі мала монголо-татарська навала.

Причини, динаміку, механізм та наслідки дезінтеграції Київської держави.

Динаміку завоювання українських земель Литвою та Польщею.

Політику великих литовських князів на українських землях. Політику Польщі на українських землях.

Походження, джерела поповнення й час виникнення козацтва, запорозької Січі.

Яку роль відіграло козацтво в українському суспільстві. Суспільно-політичний устрій Запорозької Січі.

У чому полягають причини та результати козацьких повстань.

Причини, характер, рушійні сили і мета Визвольної війни. Чому українська історіографія оцінює Визвольну війну як соціальну і національну революцію.

Чим пояснити переорієнтацію української еліти на союз з Польщею, Туреччиною після смерті Б. Хмельницького?

Причини, механізм та наслідки розчленування України на Правобережжя і Лівобережжя. Причини, мету та наслідки переходу І. Мазепи на бік Карла XII.

Хронологію, причини та наслідки ліквідації інституту гетьманства.

Хронологію, причини, динаміку, механізм, учасників та наслідки поділів Речі Посполитої. Яку роль відіграли запорожці у боротьбі проти татаро-турецької агресії, та у російсько-турецьких війнах.

Військову структуру, адміністративне управління, економіку, побут, звичаї, систему навчання і виховання молоді в Запорізькій Січі.

Коли, ким і чому була ліквідована Запорозька Січ та яка доля спіткала запорозьких козаків.

Коли і як почалося українське національне відродження. Як було утворено, програмні твори, діяльність Кирило-Мефодіївського товариства та репресії царизму проти нього.

Зміст буржуазних реформи в Росії і Австрії в XIX столітті.

ВМІТИ:

Аналізувати суспільні процеси виходячи з передумов виникнення суспільних явищ, подій, відносин.

Оцінювати суспільні явища з точки зору взаємодії історично зумовлених факторів завдяки застосуванню набутих знань з історії.

Оцінювати події завдяки аналізу отриманої із різних джерел інформації. Аналізувати фактори, що впливають на тенденції розвитку суспільства з метою визначення позитивного або негативного їх впливу на суспільство та особистість.

Використовувати історичні знання при аналізі та оцінці суспільних явищ з метою розуміння їх причин і наслідків.

Оцінювати сутність подій через аналіз взаємодії суб'єктів завдяки використанню історичного досвіду.

МАТИ УЯВЛЕННЯ про:

Трансформацію народностей у нації: механізм процесу та його регіональні і соціальні особливості.

Особливості формування української нації.

Культурницькі форми національного відродження. Політизацію національного руху. Характер еволюції селянства і поміщицького стану-класу після скасування кріпосництва. Становище українських земель в імперських внутрішніх ринках.

На співбесіді з історії України вступник до Київського технікуму готельного господарства повинен виявити ЗНАННЯ:

- а) основних суспільно-політичних, соціально-економічних, культурних подій та процесів;
- б) причин, хронології, сутності, значення та наслідків історичних подій та явищ;
- в) фактів біографії та діяльності історичних осіб;
- г) змісту історичних джерел, творів і пам'яток культури.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

Тема 1. Виникнення та становлення Русі–України

Розселення слов'янських племен на території України.

Господарство східних слов'ян. Суспільний устрій. Вірування. Сусіди східних слов'ян.

Утворення Русі–України. Київські князі: Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав.

Тема 2. Київська держава (Русь–Україна) наприкінці X – у першій половині XI ст.

Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого. Запровадження християнства.

Київська держава (Русь–Україна) Ярослава Мудрого. «Руська правда». Міжнародні зв'язки.

Суспільний устрій. Влада князя. Повсякденне життя. Господарство. Міста. Ремесла.

Торгівля.

Тема 3. Київська держава (Русь–Україна) у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Правління Ярославовичів. Половці. Любецький з'їзд князів.

Правління Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого.

Роздробленість Київської держави.

Галицьке і Волинське князівства в другій половині XII ст. Ярослав Осмомисл.

Культура Русі–України в другій половині XI – першій половині XIII ст.

Тема 4. Галицько-Волинська держава

Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович. Боротьба за владу. Данило Романович.

Походи монголів на Русь. Встановлення панування Золотої Орди на українських землях.

Внутрішня політика. Зовнішня політика. Коронація Данила Романовича.

Тема 5. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV – XV ст.)

Статус українських земель у складі Великого князівства Литовського та інших держав. Кревська унія 1385 р. і українські землі. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств.

Утворення Кримського ханства. Герей. Суспільний устрій та культура ханства.

Суспільне і церковне життя. Сільське господарство. Ремесла і торгівля. Міста, магдебурзьке право.

Культура та освіта. Юрій Дрогобич.

Тема 8. Українські землі в XVI ст.

Соціальна структура українського суспільства та економічне життя. Князі, пани й дрібна шляхта. Становище непривілейованих груп населення. Виникнення українського козацтва.

Передумови Люблінської унії. Люблінський сейм 1569 р. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії.

Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні. Православні братства. Львівська братська школа.

Становище церкви. Розвиток полемічної літератури. Церковні собори в Бересті 1596 р., утворення греко-католицької церкви.

Виникнення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Життя та побут козаків.

Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591-1596 рр.

Умови розвитку культури. Розвиток української мови. Шкільництво. Острозька академія. Рукописна книга та книговидання.

Архітектура й містобудування. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.

Тема 9. Українські землі у першій половині XVII ст.

Зростання магнатського землеволодіння. Поширення фільварків. Розвиток товарного виробництва. Міста. Становище селян та міщан.

Вплив Берестейської унії на церковне життя в Україні. Становище церков.

Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва у Хотинській війні.

Козацько-польський збройний конфлікт 1625 р. Повстання Т. Федоровича, І. Сулими. Національно-визвольне повстання 1637—1638 рр.

Митрополит П. Могила. Шкільництво. Утворення Києво-Могилянської академії. Література. Книговидання.

Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 10. Початок Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Б. Хмельницький, його сподвижники.

Битви на Жовтих Водах, під Корсунем та Пилявцями. Визвольний похід українського війська в Галичину. Програма розбудови Української козацької держави.

Збарасько-Зборівська кампанія. Укладення Зборівської угоди. Берестецька битва. Білоцерківський мирний договір.

Утворення української козацької держави - Гетьманщини. Політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті українського народу.

Молдовські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р.

Українські землі в системі міжнародних відносин. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня політика Гетьманщини. Відносини між Українською державою і Московією.

Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. Воєнні дії в 1654-1655 рр.

Тема 11. Українські землі в 60–80-ті роки XVII ст.

Віленське перемир'я. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б. Хмельницького. Дії українського війська в Польщі 1656-1657рр. Б. Хмельницький політик та дипломат. Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького.

Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Гадяцька угода 1658 р. Московсько - українська війна 1658-1659 рр. Конотопська битва.

Переяславський договір 1659 р. Чуднівська кампанія 1660 р. та укладення Слободищенської угоди. Боротьба за владу на Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я 1667р.

Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський мир. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі.

Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Органи влади. Заходи гетьманів щодо захисту державних інтересів Гетьманщини. Соціальний устрій.

Слобідська Україна в другій половині XVII ст. Заснування слобідських міст. Адміністративно-політичний та соціальний устрій.

Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Участь запорожців у війнах проти Польщі, Османської імперії та Кримського ханства. Політика уряду Московії щодо Запорізької Січі.

Господарське, культурне та церковне життя в українських землях. Землеволодіння. Сільське господарство, ремесло, промисли, торгівля. Становище церкви.

Тема 12. Українські землі наприкінці XVII - у першій половині XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII - на початку XVIII ст. «Вічний мир». Перший Кримський похід. Обрання гетьманом І. Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи.

Правобережна Україна наприкінці XVII - на початку XVIII ст. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Повстання С. Палія.

Україна в подіях Північної війни. Українсько-шведський союз. Воєнно-політичні акції російського царя проти українців.

Полтавська битва. Гетьман І. Мазепа в історії України. К. Гордієнко.

Становище в Україні після Полтавської битви. Наступ царату на українську культуру. Заходи щодо економіки Гетьманщини. П. Орлик і його Конституція.

Гетьман І. Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. «Рішительні пункти». Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду».

Особливості розвитку культури. Освіта і друкарство. Києво-Могилянська академія. Розвиток літератури: поезія, богословські твори, літописна та історична проза. Графіка. Живопис. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура.

Тема 13. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьман К. Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Діяльність П. Рум'янцева в Лівобережній Україні. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини.

Соціально-політичне та економічне становище в Правобережній Україні. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізняк. Зміни у політичному становищі правобережних земель.

Соціально-політичне та економічне становище в Галичині, на Буковині та Закарпатті. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої. Зміни у політичному становищі західноукраїнських земель.

Адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорізьких земель Нової (Підпільненської) Січі. Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Росії.

Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Освіта. Внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток. Розвиток філософських ідей. Г. Сковорода. Природничі науки. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура. Графіка. Живопис.

Тема 14. Формування модерної української нації.

Від етносу до нації; від Малоросії та Галицької Русі до України. «Українське питання» - проблема панівних націй. «Український проект».

Значення фольклору та етнографії в дослідженні національних ознак українців. Пошук науково-історичних підвалин української окремішності. Початок академічного (наукового) етапу українського визвольного руху.

Ідея соборності українських земель. Релігійно-конфесійні проблеми в національному питанні.

Тема 15. Українські землі у складі російської та австрійської імперій наприкінці XVIII - у першій третині XIX ст.

Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Національне та соціальне становище українського населення. Проникнення буржуазних рис повсякденного життя у побут мешканців міста і села. Життя великих міст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Політика австрійського уряду щодо українців. Національне та соціальне становище українського населення. Зміни у побуті, стилі та традиціях життя міста і села.

Початок національного відродження. Національна ідея в суспільно-політичному русі України. «Історія русів». Українська автономістська ідея. Новгород-Сіверський гурток. Українське культурне відродження на Слобожанщині.

Поширення ідей Просвітництва у Західній Україні. Пробудження національного життя. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священиків. «Руська трійця».

Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830-1831 рр. і Україна.

Тема 16. Соціально-економічне життя народу та український національний рух у першій половині XIX ст.

Сільське господарство.

Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Повсякденне життя. Соціально-економічне становище українського населення під владою Австрійської та Російської імперій і соціальні рухи. Форми й характер протесту козаків, селян та військових поселенців.

Селянські виступи під проводом У. Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р. Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті.

Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи й громадсько-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. П. Куліш. М. Костомаров. Риси ментальнісних установок, що відрізняли українців від сусідніх національних спільнот: поляків і росіян.

Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848—1849 рр. в Австрійській імперії. Зв'язки діячів українського руху Наддніпрянщини з лідерами чеського і південнослов'янського відродження. Утворення та діяльність Головної руської ради. Українське питання на Слов'янському з'їзді у Празі. Участь українців у виборах до австрійського парламенту.

Тема 17. Культурне життя в українських землях наприкінці XVIII - у половині XIX ст.

Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Освіта. Київський та Харківський університети. Гімназії. Рішельєвський та Ніжинський ліцеї. Наука. Видатні вчені.

Нова українська література і театр як відображення тенденцій суспільного розвитку. Т. Шевченко, І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка.

Музика, образотворче мистецтво і архітектура в пошуках українського мистецького стилю.

Традиційно-побутова культура у селі та місті. Релігійне життя. Доля української жінки.

Тема 18. Модернізація українського суспільства в середині - у другій половині XIX ст.

Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосифа 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. у Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини.

Поширення вільнонайманої праці. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Українські підприємці. Родини Яхненків і Смиренків.

Реформи адміністративно - політичного управління 60-70-х років XIX ст. у підросійській Україні. Зміни у соціальній структурі суспільства. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Початок трудової еміграції.

Тема 19. Національна ідея, українофільський культурницький і політичний етапи визвольного руху

Зіткнення російської, польської, німецької і австрійської національних ідей на українських землях. Українське питання, його головні засади і принципи. Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро-Угорщини. Хлопомани і народовці.

Москвофільство і малоросійство.

Подвійна лояльність української еліти.

Український соціалізм. М. Драгоманов.

Націонал-демократична течія - галицькі народовці і київські старогромадівці. Ідея територіалізму - патріотизму землі та концепт «українська політична нація». Національний соціал-демократизм. Участь представників різних етносів в українському визвольному русі.

Тема 20. Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XIX ст.

Початок громадського руху наприкінці 50-х - у 60-х роках XIX ст. Київська та інші громади. Журнал «Основа». В. Антонович. Валуєвський циркуляр.

Основні течії суспільно-політичного руху в 50-60-х роках XIX ст. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Культурно-освітнє товариство «Просвіта». Польське повстання 1863-1864 рр. і Україна.

Відродження громадського руху в 70-90-х роках. Громадський рух. «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства». «Київський телеграф». Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях.

Діяльність галицьких народовців у другій половині 70-х-90-ті роки XIX ст. Розгортання руху народовців на Буковині та в Закарпатті.

Радикальний рух у Галичині. «Новоєрівська» політика народовців. О. Барвінський та О. Кониський. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). І. Франко. Утворення УНДП та УСДП. Самостійницька позиція партій Західної України. Українці в Галицькому сеймі та Австрійському парламенті.

Українці-самостійники (М. Міхновський і Ю. Бачинський).

Політизація українського національного руху. Створення політичних партій. Револьюційна українська партія. Проблеми становлення та консолідації української нації. Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Тема 21. Культурне життя України в другій половині XIX ст.

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Вищі навчальні заклади. Новоросійський університет.

Наука. Наукові товариства. М. Грушевський.

Література. Драматургія. Архітектура та містобудування. Живопис. Музика. Музеї. Українські підприємці-благодійники. Родини Терещенків та Харитоненків.

Фольклор та декоративно-ужиткове мистецтво. Повсякденне життя: звичаї, традиції, побут. Зміни у житті українських жінок. Особливості релігійного життя.

Тема 22. Наш край наприкінці XVIII- у XIX ст.

Особливості модернізації регіону і краю в другій половині XVIII - поч. XX ст. Вплив адміністративно-територіальних реформ 60-70-х років XIX ст. на систему управління краю. Етнічний і соціальний склад мешканців. Міграція.

Господарське життя.

Духовне життя: вірування, звичаї, традиції, побут. Вплив визвольного руху на свідомість місцевого населення. Особливості розвитку культури. Повсякденне життя різних верств місцевого населення.

**Критерії
оцінювання відповідей з «Історії України»
для вступних випробувань у формі усної співбесіди у 2018р.**

Вступні випробування з «Історії України» складають вступники на спеціальність «Правознавство» в усній формі.

Вступник отримує два теоретичні запитання, за тематикою програмного матеріалу з різних історичних періодів.

Загальна сума балів становить 12.

Відповіді на **перше та друге завдання** оцінюються максимальною кількістю **5 балів за кожен**, якщо абітурієнт надає повну відповідь, а саме:

Вміє давати визначення історичних понять й термінів та оперувати ними;

-називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

-характеризувати події, явища і процеси минулого, діяльність видатних історичних постатей;

-встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами;

-розкривати значення найважливіших подій в історії України.

Оцінка 4 бали виставляється абітурієнту, якщо він вміє:

-давати визначення історичних понять й термінів та оперувати ними;

- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

-характеризувати події, явища і процеси минулого, діяльність видатних історичних постатей;

Оцінка 3 бали виставляється абітурієнту, якщо він вміє:

-давати визначення історичних понять й термінів;

- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

Оцінка 2 бали виставляється абітурієнту, якщо він вміє:

-називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

Оцінка 1 бал виставляється абітурієнту, якщо він:

-не знає програмного матеріалу;

-відмовляється від відповіді.

**Список навчальної літератури
для підготовки до вступного випробування
з історії України для абітурієнтів**

1. Історія України Підручник, Смагін, О.І. Пометун. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015. – 216с.
2. Історія України: підручник. Для 7 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / О.В. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015, - 272с. : іл.
3. Історія України: підручник. Для 7 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 240с.:іл.
4. Історія України: підручник. Для 7 клас загальноосвітніх навчальних закладів/ Ю.Ю. Свідерський, Т.В. Ладиченко, Н.Ю. Ромашинин. – К.: Грамота, 2007. – 272с.:іл.
5. Історія України: підручник. Для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів/ В.С. Власов. – Київ: Генеза, 2016. – 256с.:іл..
6. Історія України: підручник. Для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів/ Г.К. Швидько, П.О. Чернобай. - Київ: Генеза, 2016. – 352 с.:іл..
7. Історія України: підручник. Для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів/ О.О. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан,2016.
8. Історія України: підручник. Для 9 кл. загальноосвітніх навчальних закладів/ О. Реснт., О. Малій. – К.: Генеза,2009. – 240с.:іл., карти
9. Історія України: підручник. Для 9 кл. загальноосвітніх. навчальних закладів/Ф.Г. Турченко, В.М. Мороко. – К.: Генеза,2009. – 352с.:іл., карти
10. Історія України: підручник. Для 9 кл. загальноосвітніх навчальних закладів/ О.К. Стуркевич. – К.: Грамота,2009. – 288с.:іл.

Під час підготовки до проходження вступного випробування рекомендується використовувати підручники, що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».